

ΙΔΡΥΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΥΓΚΥΡΙΑΣ

ΙΟΥΛΙΟΣ 2018

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΚΛΙΜΑ (ΕΛΛΑΔΑ – ΕΕ-28– ΕΥΡΩΖΩΝΗ)

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ –ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ –ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ – ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΗ ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗ (ΕΛΛΑΔΑ – ΕΕ-28– ΕΥΡΩΖΩΝΗ)

01 Αυγούστου 2018

Το IOBE διεξάγει κάθε μήνα από το 1981 Έρευνες Οικονομικής Συγκυρίας στις επιχειρήσεις στους τέσσερις τομείς της οικονομίας και, από τον Μάιο του 2008, και στους καταναλωτές. Οι έρευνες αποτελούν μέρος του κοινού εναρμονισμένου προγράμματος που χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (DG ECFIN) και τα αποτελέσματά τους χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό του δείκτη οικονομικού κλίματος σε Ελλάδα και στις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες, ενώ δημοσιεύονται αναλυτικά στις εκδόσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι αναλύσεις που δημοσιεύονται κάθε μήνα με τη μορφή αυτής της έκδοσης στηρίζονται στα πρωτογενή, αναλυτικά στοιχεία για πάνω από 1000 επιχειρήσεις και αντιπροσωπευτικό δείγμα 1500 καταναλωτών, όπως προκύπτουν από τις έρευνες που διεξάγει αποκλειστικά και μόνο το IOBE για την Ελλάδα για λογαριασμό της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Επόμενο δελτίο: **01/10/2018**

Σημαντική σημείωση

Επισημαίνεται ότι από το δελτίο του Μαρτίου 2018, οι σειρές που παρουσιάζονται στους επιμέρους δείκτες επιχειρηματικών προσδοκιών, δηλαδή οι δείκτες στη Βιομηχανία, το Λιανικό Εμπόριο, τις Υπηρεσίες και τις Κατασκευές έχουν αλλάξει ως προς την περίοδο βάσης τους. Συγκεκριμένα, ως νέα βάση ορίστηκε η περίοδος 2000-2010 (=100), διαφοροποιώντας έτσι τους δείκτες, οι οποίοι μέχρι και τον Φεβρουάριο 2018 διαμορφώνονταν με βάση την περίοδο 1996-2006. Οι σειρές όμως έχουν αναθεωρηθεί πλήρως προς τα πίσω, έτσι ώστε τα στοιχεία να είναι μεταξύ τους συγκρίσιμα. Ως αποτέλεσμα οι δείκτες με τη νέα περίοδο βάσης είναι συνολικά υψηλότεροι συγκριτικά με εκείνους με την παλαιότερη περίοδο βάσης. Η αλλαγή περιόδου βάσης από το IOBE δεν επηρεάζει το συνολικό δείκτη οικονομικού κλίματος για την Ελλάδα ή οποιαδήποτε άλλη χώρα.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΚΛΙΜΑ: ΕΕ-28, ΕΥΡΩΖΩΝΗ, ΕΛΛΑΔΑ**Ε.Ε – ΕΥΡΩΖΩΝΗ: Αμετάβλητο και πάλι το οικονομικό κλίμα στην Ευρωζώνη και την ΕΕ**

Ο δείκτης οικονομικού κλίματος τον Ιούλιο παραμένει σχεδόν στα ίδια επίπεδα (-0,2) στην Ευρωζώνη για τέταρτο κατά σειρά μήνα, στις 112,1 μονάδες, ενώ δεν μεταβάλλεται (+0,1) ούτε στην ΕΕ (112,3 μον.). Σε επίπεδο τετραμήνου, οι δείκτες σταθεροποιούνται, καταγράφοντας οριακές απώλειες των 0,7 και 0,4 μονάδων από τον Μάρτιο και μετά.

Συγκεκριμένα, στην **Ευρωζώνη**, οι αμετάβλητες προσδοκίες είναι το διπλό αποτέλεσμα αφενός της επιδείνωσης των δεικτών στη **Βιομηχανία** (-1,1) και το **Λιανικό εμπόριο** (-0,8), και αφετέρου της ανόδου στις **Υπηρεσίες** (+0,9), αφού στην **καταναλωτική εμπιστοσύνη** (0,0) και τις **Κατασκευές** (-0,2), οι σχετικοί δείκτες δεν μεταβάλλονται. Σε επίπεδο των μεγαλύτερων χωρών, ο δείκτης βελτιώνεται μόνο στην Γερμανία (+0,9), ενώ επιδεινώνεται στην Ιταλία (-0,6) και την Ισπανία (-1,7) και διατηρείται στα ίδια επίπεδα στην Ολλανδία (0,0) και την Γαλλία (-0,1).

Στην **ΕΕ**, καταγράφεται σχετική σταθερότητα στον δείκτη στην Πολωνία (+0,3) και άνοδος στο Ηνωμένο Βασίλειο (+1,6). Σε τομεακό επίπεδο, οι προσδοκίες ακολουθούν την τάση της Ευρωζώνης στη Βιομηχανία, τις Υπηρεσίες και το Λιανικό Εμπόριο, ενώ αντίθετα από την Ευρωζώνη βελτιώνονται στις Κατασκευές και στην καταναλωτική εμπιστοσύνη. Αναλυτικότερα:

- Στη **Βιομηχανία**, οι δείκτες προσδοκιών διαμορφώθηκαν στις +5,8 μονάδες σε ΕΕ και Ευρωζώνη. Οι προσδοκίες για την εξέλιξη της παραγωγής μεταβάλλονται αρνητικά, όπως και οι εκτιμήσεις για τα επίπεδα παραγγελιών και ζήτησης, ενώ τα εκτιμώμενα αποθέματα κλιμακώνονται οριακά και στις δύο ζώνες.
- Στις **Υπηρεσίες**, οι δείκτες προσδοκιών διαμορφώθηκαν στις +13,1 και +15,3 μονάδες σε ΕΕ και Ευρωζώνη αντίστοιχα. Οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για την τρέχουσα δραστηριότητά τους μεταβάλλονται αρνητικά στην ΕΕ, όπως και οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα ζήτηση, με τις προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξη της ζήτησης να βελτιώνονται και στις δύο ζώνες.
- Στο **Λιανικό Εμπόριο**, οι σχετικοί δείκτες διαμορφώθηκαν στις +1,8 και -0,1 μονάδες αντίστοιχα στην ΕΕ και την Ευρωζώνη. Οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα επιχειρηματική δραστηριότητα δεν μεταβάλλονται, ενώ οι εκτιμήσεις για τα αποθέματα υποδηλώνουν κλιμάκωση και στις δύο ζώνες. Τέλος, οι προβλέψεις για τις πωλήσεις τους επόμενους μήνες επιδεινώνονται σε αμφότερες τις ζώνες.
- Στις **Κατασκευές**, ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών κινήθηκε στις +3,5 μονάδες στην ΕΕ και τις +5,4 μονάδες στην Ευρωζώνη. Οι προβλέψεις για το επίπεδο των εργασιών βελτιώνονται στην Ευρωζώνη, ενώ οι προβλέψεις για την απασχόληση επιδεινώνονται σε αμφότερες τις δύο ζώνες.
- Ο **Δείκτης Καταναλωτικής Εμπιστοσύνης** διαμορφώνεται στις -0,7 και -0,6 μονάδες στην ΕΕ και την Ευρωζώνη αντίστοιχα. Οι προβλέψεις των καταναλωτών για την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού τους μεταβάλλονται οριακώς θετικά στην ΕΕ, όπως και οι αντίστοιχες για την γενική κατάσταση της οικονομίας. Στην πρόθεση αποταμίευσης καταγράφεται ανάκαμψη και στις δύο ζώνες, ενώ στις προβλέψεις για την εξέλιξη της ανεργίας σημειώνεται οριακή επιδείνωση.
- Τέλος, ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στις **Χρηματοοικονομικές Υπηρεσίες** (δεν περιλαμβάνεται στο δείκτη κλίματος) επιδεινώνεται τόσο στην ΕΕ (+20,6 από +19 μον.), όσο και στην Ευρωζώνη (+19,1 από +18,9 μον.). Οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των

επιχειρήσεων βελτιώνονται, όπως και οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα πορεία της ζήτησης, με τις προβλέψεις της ζήτησης στο επόμενο τρίμηνο να επιδεινώνονται και στις δύο ζώνες

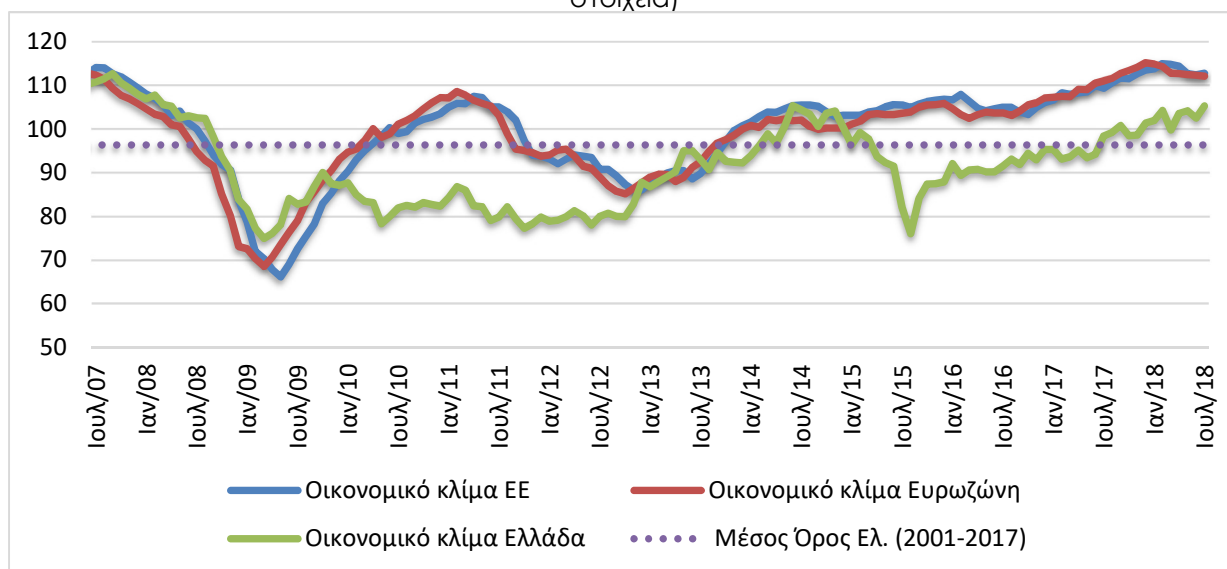
Πίνακας 1: Δείκτες Οικονομικού Κλίματος (1990-2017=100, εποχικά εξομαλυμένα στοιχεία)¹

Περιοχή	Ακραίες τιμές		Μέσος όρος										
	Min	Max	2001-2017	2012	2013	2014	2015	2016	2017				
ΕΕ-28	65,1 (Μαρ. 2009)	116,9 (Μάιος 2000)	99,7	89,8	94,9	104,4	106,0	105,6	111,7				
Ευρωζώνη	67,6 (Μαρ. 2009)	118,6 (Μάιος 2000)	99,1	89,9	93,2	101,3	104,1	104,7	111,3				
Ελλάδα	74,9 (Μαρ. 2009)	120,5 (Ιουλ. 2000)	96,0	80,9	91,6	100,5	89,7	91,8	96,6				
Περιοχή	2017												
	Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ	
ΕΕ-28	108,0	108,4	108,6	110,0	109,2	110,7	111,6	111,4	112,4	113,6	113,7	115,1	
Ευρωζώνη	107,5	107,5	107,5	109,2	108,7	110,6	110,7	111,4	112,5	113,5	114,0	115,3	
Ελλάδα	95,3	93,1	93,6	95,2	93,4	94,2	98,4	99,2	100,8	98,5	98,6	101,3	
Περιοχή	2018												
	Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ	
ΕΕ-28	114,8	114,4	112,7	112,4	112,8	112,2	112,3						
Ευρωζώνη	114,9	114,3	112,8	112,7	112,5	112,3	112,1						
Ελλάδα	101,9	104,3	99,8	103,6	104,2	102,5	105,3						

¹ Ο Δείκτης Οικονομικού Κλίματος είναι το σταθμισμένο άθροισμα των Δεικτών Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη Βιομηχανία, τις Κατασκευές, το Λιανικό Εμπόριο, τις Υπηρεσίες και του Δείκτη Καταναλωτικής Εμπιστοσύνης.

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, DG Ecfm

Διάγραμμα 1: Δείκτες Οικονομικού Κλίματος Ε.Ε-28 και Ελλάδα (1990-2017=100, εποχικά εξομαλυμένα στοιχεία)

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, DG Ecfm

ΕΛΛΑΔΑ: Αισθητή άνοδος του δείκτη οικονομικού κλίματος, με βελτίωση και της καταναλωτικής εμπιστοσύνης

Ο Δείκτης Οικονομικού Κλίματος τον Ιούλιο επανέρχεται σε ανοδική πορεία και διαμορφώνεται στις 105,3 (από 102,5) μονάδες, επίδοση που είναι η υψηλότερη από τον Ιούλιο του 2014. Η εξέλιξη αυτή είναι αποτέλεσμα της βελτίωσης των επιμέρους δεικτών των επιχειρηματικών προσδοκιών στη Βιομηχανία, το Λιανικό εμπόριο και την καταναλωτική εμπιστοσύνη, ενώ στις Κατασκευές και τις Υπηρεσίες ο σχετικός δείκτης υποχωρεί. **Η γενικότερη δυναμική του δείκτη τους τελευταίους μήνες είναι συνεπής με τις μακροοικονομικές εξελίξεις και βραχυχρόνιους δείκτες σε διάφορους κλάδους, όπου οι τάσεις είναι κατά βάση ανοδικές. Η ολοκλήρωση του τρίτου προγράμματος προσαρμογής χωρίς εκπλήξεις και οι αποφάσεις για το μετα-μνημονιακό πλαίσιο εποπτείας συμβάλουν στη σταθεροποίηση του οικονομικού πλαισίου και επιτρέπουν τη βελτίωση των προσδοκιών σε τμήματα της οικονομίας. Ακόμη και αν δεν δημιουργείται ισχυρή αναπτυξιακή δυναμική, και η έξοδος στις διεθνείς αγορές φαίνεται πως θα γίνεται με πολλές επιφυλάξεις και περιορισμούς, οι αποφάσεις αφενός για μείωση της επιβάρυνσης από την εξυπηρέτηση του δημόσιου χρέους και αφετέρου η δέσμευση της οικονομικής πολιτικής εντός ενός αυστηρού δημοσιονομικού πλαισίου μειώνουν τους κινδύνους εκτροχιασμού της οικονομίας. Επιπλέον, παράγοντες με θετική επίδραση κατά τους προηγούμενους μήνες, δηλαδή το εξωτερικό εμπόριο και η τουριστική κίνηση διατηρούν τη δυναμική τους. Θα πρέπει να σημειωθεί, πάντως, ότι η έρευνα κατά ένα πολύ μεγάλο μέρος ολοκληρώθηκε πριν τα πρόσφατα τραγικά γεγονότα στην Αττική και ενδεχόμενες επιδράσεις δεν έχουν ενσωματωθεί ως τάση στα στοιχεία του Ιουλίου.**

Αναλυτικότερα:

- στη **Βιομηχανία**, το ισοζύγιο των εκτιμήσεων για τις παραγγελίες και τη ζήτηση βελτιώνεται, με το ισοζύγιο στις εκτιμήσεις για τα αποθέματα και τις προβλέψεις για την παραγωγή τους προσεχείς μήνες να παραμένουν αμετάβλητα
- στις **Κατασκευές**, οι προβλέψεις για το πρόγραμμα εργασιών των επιχειρήσεων επιδεινώνονται, ενώ εκείνες για την απασχόληση κινούνται στα ίδια επίπεδα
- στο **Λιανικό Εμπόριο**, οι θετικές εκτιμήσεις για τις τρέχουσες πωλήσεις διευρύνονται, όπως και οι προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξή τους, με τον δείκτη του ύψους των αποθεμάτων να κλιμακώνεται ελαφρώς
- στις **Υπηρεσίες**, οι θετικές εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων επιδεινώνονται ελαφρά, όπως και οι αντίστοιχες για την τρέχουσα ζήτηση, αλλά και οι προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξή της
- στην **Καταναλωτική Εμπιστοσύνη** οι προβλέψεις για την οικονομική κατάσταση των νοικοκυριών επιδεινώνονται οριακά, ενώ οι αντίστοιχες για την οικονομική κατάσταση της χώρας, οι προβλέψεις για την πορεία της ανεργίας, αλλά και η πρόθεση για αποταμίευση βελτιώνονται

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ: Ανάκαμψη στις επιχειρηματικές προσδοκίες, λιγότερο αρνητικές εκτιμήσεις για τις παραγγελίες και τη ζήτηση

Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη Βιομηχανία διαμορφώνεται τον Ιούλιο υψηλότερα έναντι του Ιουνίου, στις 105,9 (από 103,1) μονάδες, αρκετά υψηλότερα από το αντίστοιχο περυσινό επίπεδο (96,6 μον.). **Από τις βασικές μεταβλητές του δείκτη, το ισοζύγιο των εκτιμήσεων για τις παραγγελίες και τη ζήτηση βελτιώνεται, με το ισοζύγιο στις εκτιμήσεις για τα αποθέματα και τις προβλέψεις για την παραγωγή τους προσεχείς μήνες να παραμένουν αμετάβλητα.** Αναλυτικά:

α) Σε **επίπεδο παραγγελιών και τρέχουσας ζήτησης**, ο αρνητικός δείκτης διαμορφώνεται τον Ιούλιο στις -10 (από -19) μονάδες, με το 22% (από 27%) των επιχειρήσεων να δηλώνουν χαμηλές για την εποχή παραγγελίες και το 12% (από 9%) να αναφέρει εκ νέου το αντίθετο.

β) Στις **προβλέψεις για την εξέλιξη της παραγωγής τους προσεχείς 3-4 μήνες**, το σχετικό ισοζύγιο διαμορφώνεται στις +21 μονάδες, χωρίς να έχει επί της ουσίας μεταβληθεί για τέσσερις μήνες, με το 29% (από 33%) των επιχειρήσεων να προβλέπει άνοδο της παραγωγής του το επόμενο τρίμηνο και ένα 8% (από 11%) μείωσή της.

γ) Ως προς τα **αποθέματα έτοιμων προϊόντων**, το σχετικό θετικό ισοζύγιο παραμένει στις +4 μονάδες, με το 16% των επιχειρήσεων να αναφέρει υψηλά για την εποχή αποθέματα και το 12% να δηλώνει εκ νέου το αντίθετο.

δ) Στους δείκτες **εξαγωγικής δραστηριότητας** καταγράφονται τον Ιούλιο κυρίως ανοδικές τάσεις: οι **εκτιμήσεις για τις εξαγωγές κατά το τελευταίο τρίμηνο** βελτιώνονται (+25 από +17 μον. ο δείκτης), όπως και το ισοζύγιο στις **εκτιμήσεις για τις παραγγελίες και τη ζήτηση εξωτερικού** (+4 από -12 μον.), με τις **προβλέψεις για εξαγωγές τους προσεχείς μήνες** να παραμένουν σταθερές (+26 μον. ο δείκτης).

ε) Οι **θετικές προβλέψεις για τις πωλήσεις τους προσεχείς μήνες** κερδίζουν ελαφρά έδαφος (+26 από +23 μον. το ισοζύγιο), με το 34% των επιχειρήσεων να αναμένει άνοδο το προσεχές χρονικό διάστημα και το 8% (από 12%) μείωσή τους. Ο δείκτης **εκτιμήσεων για τις τρέχουσες πωλήσεις** αυξάνεται στις +22 (από +15) μονάδες.

στ) Οι **μήνες εξασφαλισμένης παραγωγής** διαμορφώνονται στους 4,4 μήνες και πάλι, ενώ το **ποσοστό χρησιμοποίησης εργοστασιακού δυναμικού** στο 70,5% (από 69,9%).

ζ) Ο δείκτης στις **προβλέψεις για την απασχόληση** κινείται στα ίδια επίπεδα (στις +9 μον.), με το ποσοστό των επιχειρήσεων που προβλέπει άνοδο απασχόλησης στο προσεχές τρίμηνο να κινείται στο 15% (από 13%), έναντι ενός 6% που αναμένει κάμψη της.

η) Το ισοζύγιο στις **προβλέψεις για τις μεταβολές των τιμών** κινείται στις +4 (από -1) μονάδες, με το 81% (από 87%) των επιχειρήσεων να μην αναμένει μεταβολές τους το επόμενο τρίμηνο.

θ) Σχετικά με τα ερωτήματα που τίθενται ανά τρίμηνο στην έρευνα, οι **εκτιμήσεις για τις νέες παραγγελίες** βελτιώνονται τον Ιούλιο σε σύγκριση με τον Απρίλιο, με το σχετικό ισοζύγιο να διαμορφώνεται στις +9 (από +3) μονάδες. Το 10% (από 13%) των επιχειρήσεων του τομέα αναφέρει πτώση των νέων παραγγελιών του, έναντι ενός 18% (από 16%) που δηλώνει αυξημένες νέες παραγγελίες.

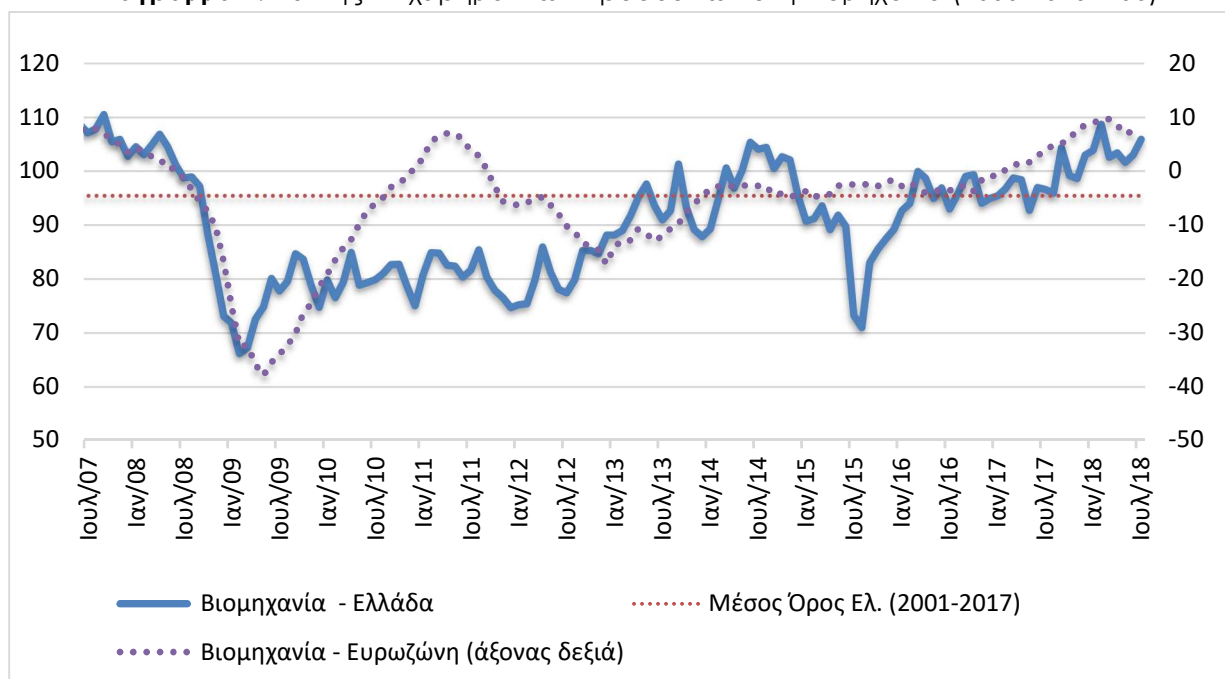
Πίνακας 2: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη Βιομηχανία

Τομέας		Ακραίες τιμές			Μέσος όρος						
Βιομηχανία (2000-2010=100)		Min	Max	2001-2017	2013	2014	2015	2016	2017		
		66,2 (Φ. 2009)	117,6 (Μάρ. 2000)	95,1	92,6	99,7	86,3	96,1	98,1		
2017											
Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ	
95,4	96,8	98,8	98,4	92,8	97,0	96,6	95,9	104,4	99,2	98,7	103,0
2018											
Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ	
103,9	108,7	102,6	103,4	101,7	103,1	105,9					

Σημείωση: Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών υπολογίζεται με βάση τις προβλέψεις παραγωγής, τις εκτιμήσεις για το ύψος των αποθεμάτων και τις εκτιμήσεις για τις παραγγελίες και τη ζήτηση.

Πηγή: IOBE

Διάγραμμα 2: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη Βιομηχανία (2000-2010=100)

Πηγή: IOBE, DG Ecfín. Ο δείκτης για την Ευρωζώνη είναι υπό μορφή ισοζυγίου και αντλείται από την DG Ecfín

ι) Ως προς τους **λόγους που παρεμποδίζουν την παραγωγική δραστηριότητα**, το 40% (από 43%) των επιχειρήσεων θεωρεί ότι η επιχειρηματική λειτουργία του είναι απρόσκοπτη, ενώ από τις υπόλοιπες, ένα 28% δηλώνει ως σημαντικότερο εμπόδιο την ανεπάρκεια ζήτησης και το 15% την κεφαλαιακή ανεπάρκεια.

κ) Στο τριμηνιαίο ερώτημα σχετικά με την **ανταγωνιστική θέση των επιχειρήσεων** στις αγορές στις οποίες δραστηριοποιούνται, οι εκτιμήσεις των ερωτηθέντων παραμένουν στα ίδια επίπεδα έναντι με το προηγούμενο τρίμηνο ως προς την εγχώρια αγορά (+12 μον. ο δείκτης) και βελτιώνονται ως προς τις λοιπές αγορές (+12 από +4 μον. το ισοζύγιο) και την αγορά της ΕΕ (+11 από +9 μον. ο δείκτης).

λ) Τέλος, στο τριμηνιαίο ερώτημα σχετικά με τις **προβλέψεις των επιχειρήσεων για τον προορισμό των εξαγωγών τους τους προσεχείς μήνες**, καταγράφεται πτώση στους σχετικούς δείκτες σε σχέση με τη μέτρηση Απριλίου προς την ΕΕ (+17 από +22 μον.) και άνοδος προς τις Βαλκανικές (+7 από +4 μον ο δείκτης.) και τις λοιπές χώρες (+23 από +15 μον.).

Σε επίπεδο βασικών τομέων, οι τάσεις των προσδοκιών στα **Καταναλωτικά αγαθά** είναι ανοδικές, με το δείκτη να διαμορφώνεται στις 107,4 (από 102,9) μονάδες, λόγω βελτίωσης στις προβλέψεις για την παραγωγή, τις τρέχουσες παραγγελίες και ζήτηση. Στα **Κεφαλαιουχικά αγαθά**, ο δείκτης επιδεινώνεται, υποχωρώντας στις 89,9 (από 93,9) μονάδες, λόγω κλιμάκωσης στα αποθέματα και μειωμένης προβλεπόμενης παραγωγής. Τέλος, ανοδικά κινείται ο δείκτης στα **Ενδιάμεσα αγαθά**, στις 109 (από 106,6) μονάδες, εξαιτίας αποκλιμάκωσης των αποθεμάτων και ανόδου στις τρέχουσες παραγγελίες και τη ζήτηση.

ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ: Επιδείνωση στις επιχειρηματικές προσδοκίες, εκπορευόμενη από τις Ιδιωτικές Κατασκευές

Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Κατασκευές κινείται πτωτικά τον Ιούλιο, στις 56,9 (από 62) μονάδες, επίπεδο που είναι χαμηλότερο και του αντίστοιχου περυσινού (65,7 μονάδες). **Σε κλαδικό επίπεδο, η τάση είναι καθοδική στις Ιδιωτικές Κατασκευές και σχεδόν σταθεροποιητική στα Δημόσια Έργα. Από τις βασικές μεταβλητές του δείκτη, οι προβλέψεις για το πρόγραμμα εργασιών των επιχειρήσεων επιδεινώνονται, ενώ εκείνες για την απασχόληση κινούνται στα ίδια επίπεδα.** Αναλυτικά, ο αρνητικός δείκτης των -60 μονάδων στις προβλέψεις για το πρόγραμμα εργασιών των επιχειρήσεων διευρύνεται στις -69 μονάδες, με το 73% (από 67%) των επιχειρήσεων να διατυπώνει απαισιοδοξία για το επίπεδο των εργασιών του το επόμενο τρίμηνο. Στις προβλέψεις για την απασχόληση, ο σχετικός δείκτης δεν μεταβάλλεται από τις -32 μονάδες, με το 43% (από 45%) των ερωτηθέντων να προβλέπει μείωση θέσεων εργασίας στον τομέα και το 11% (από 13%) άνοδο. Από τα υπόλοιπα στοιχεία δραστηριότητας, ο αρνητικός δείκτης των -49 μονάδων στις εκτιμήσεις για την τρέχουσα πορεία εργασιών των επιχειρήσεων κερδίζει σημαντικό έδαφος (στις -18 μον.), ενώ οι μήνες εξασφαλισμένης δραστηριότητας αυξάνονται κατά έναν, στους 8,4. Στο πεδίο των τιμών, οι αποπληθωριστικές προσδοκίες εντείνονται (-26 από -18 μον. ο δείκτης), ενώ τέλος, το 18% (από 20%) από τις ερωτηθείσες επιχειρήσεις αναφέρει απρόσκοπτη επιχειρηματική λειτουργία. Από τις υπόλοιπες, το 24% επισημαίνει τη χαμηλή ζήτηση, το 47% την ανεπαρκή χρηματοδότηση και ένα 11% λοιπούς συγκυριακούς παράγοντες ως τα βασικότερα εμπόδια στη λειτουργία του.

Αναλυτικά στους επιμέρους κλάδους:

Πτώση για δεύτερο κατά σειρά μήνα καταγράφει ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στις **Ιδιωτικές Κατασκευές**, στις 80,6 (από 100,9) μονάδες, τιμή που είναι υψηλότερη πάντως σε σχέση με την αντίστοιχη περυσινή (72,7 μον.). Ο δείκτης πρόβλεψης για το επίπεδο προγραμματισμένων εργασιών υποχωρεί έντονα, στις -52 (από -18) μονάδες, ενώ οι προβλέψεις για την απασχόληση του κλάδου επιδεινώνονται οριακά και το σχετικό ισοσκελισμένο ισοζύγιο χάνει 2 μονάδες. Από τα υπόλοιπα στοιχεία δραστηριότητας, οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα πορεία εργασιών των επιχειρήσεων βελτιώνονται, ενώ οι μήνες εξασφαλισμένης δραστηριότητας διαμορφώνονται στους 6,9 (από 5,5). Ως προς τις τιμές, οι αποπληθωριστικές προσδοκίες εντείνονται, με το σχετικό ισοζύγιο να διαμορφώνεται στις -26 (από -11) μονάδες. Τέλος, μειώνεται στο 33% (από 44%) το ποσοστό των επιχειρήσεων που δεν αναφέρουν προσκόμματα στη λειτουργία τους. Από τις υπόλοιπες, το 48% δηλώνει την ανεπάρκεια χρηματοδότησης και το 18% τη χαμηλή ζήτηση ως τα βασικότερα λειτουργικά τους προβλήματα.

Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στις **Κατασκευές Δημοσίων Έργων** διαμορφώνεται σε οριακά υψηλότερο επίπεδο τον Ιούλιο, στις 37,3 (από 36,4) μονάδες, επίπεδο πολύ χαμηλότερο του αντίστοιχου περυσινού (61,1 μον.). Ως προς το πρόγραμμα εργασιών του κλάδου, ο δείκτης

των -85 μονάδων του προηγούμενου μήνα κερδίζει μόλις 2 μονάδες, ενώ στις προβλέψεις για την απασχόληση καταγράφεται σταθερότητα στο σχετικό ισοζύγιο, το οποίο διαμορφώνεται εκ νέου στις -54 μονάδες. Από τις επιχειρήσεις του κλάδου, το 56% (από 59%) αναμένει λιγότερες θέσεις απασχόλησης, με το 2% (από 6%) να προβλέπει αύξησή τους. Στις υπόλοιπες μεταβλητές, ο δείκτης εκτιμήσεων για το επίπεδο των τρεχουσών εργασιών των επιχειρήσεων φθάνει τις -67 (από -75) μονάδες, ενώ στο πεδίο των τιμών, το σχετικό ισοζύγιο των -22 μονάδων μειώνεται κατά άλλες 5 μονάδες. Τέλος, το ποσοστό των ερωτηθέντων που δηλώνει απρόσκοπτη επιχειρηματική λειτουργία κινείται στο 7% (από 5%), με το 29% να αναφέρει τη χαμηλή ζήτηση, το 46% τη χαμηλή χρηματοδότηση και το 18% τους λοιπούς συγκυριακούς παράγοντες ως τα κυριότερα επιχειρηματικά προσκόμματα

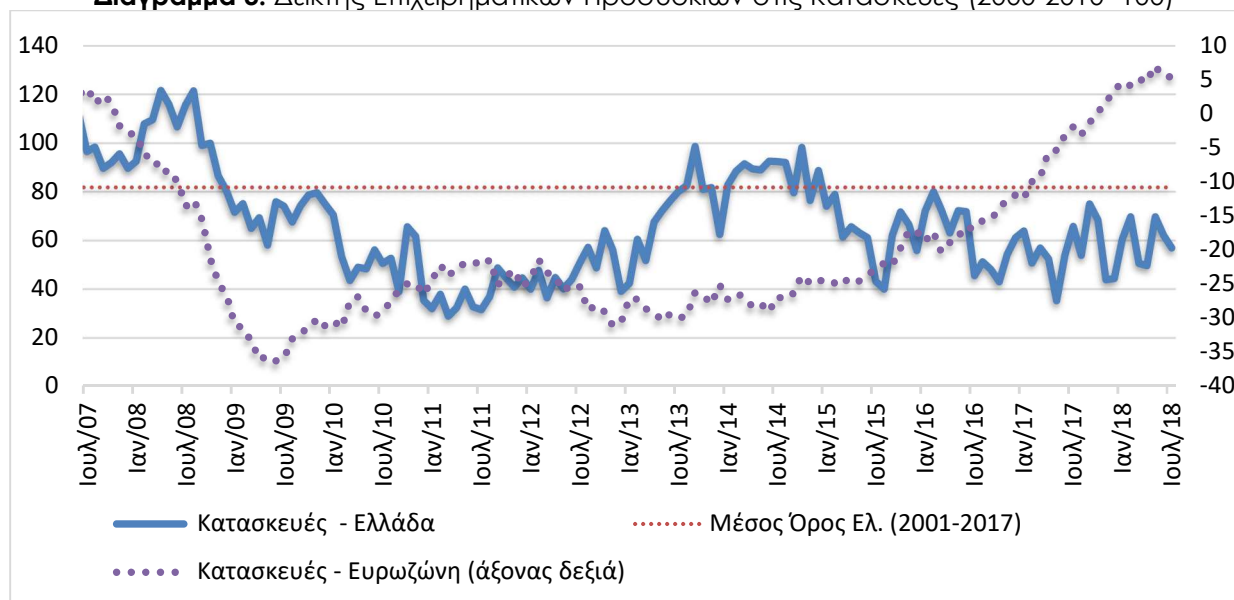
Πίνακας 3: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Κατασκευές

Τομείς		Ακραίες τιμές		Μέσος όρος								
Κατασκευές (2000-2010=100)		Min	Max	2001-2017	2013	2014	2015	2016	2017			
		28,9 (Μάρ. 2011)	155,7 (Μάρ. 2000)	80,8	71,5	88,4	62,0	61,3	55,4			
2017												
Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ	
63,9	50,8	57,0	52,4	35,3	54,0	65,7	53,9	75,0	68,5	43,9	44,4	
2018												
Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ	
60,5	69,7	50,6	49,7	69,8	62,0	56,9						

Σημείωση: Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών υπολογίζεται με βάση τις εκτιμήσεις για το πρόγραμμα των εργασιών και τις προβλέψεις για την απασχόληση.

Πηγή: ΙΟΒΕ

Διάγραμμα 3: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Κατασκευές (2000-2010=100)

Πηγή: ΙΟΒΕ, DG Ecfín. Ο δείκτης για την Ευρωζώνη είναι υπό μορφή ισοζυγίου και αντλείται από την DG Ecfín

ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ: Βελτίωση στις επιχειρηματικές προσδοκίες, άνοδος πωλήσεων

Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στο **Λιανικό Εμπόριο** σημειώνει άνοδο τον Ιούλιο στις 105,8 (από 100,1) μονάδες, υψηλότερα σε σύγκριση και με την αντίστοιχη περσινή του επίδοση (89,1 μον.). Από τις κύριες μεταβλητές του δείκτη, **οι θετικές εκτιμήσεις για τις τρέχουσες πωλήσεις διευρύνονται, όπως και οι προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξή τους, με τον δείκτη του ύψους των αποθεμάτων να κλιμακώνεται ελαφρώς**. Αναλυτικά, οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για τις τρέχουσες πωλήσεις τους βελτιώνονται, με τον σχετικό δείκτη να κινείται κατά 11 μονάδες υψηλότερα, στις +21 μονάδες. Το 46% (από 37%) των επιχειρήσεων δηλώνει αυξημένες πωλήσεις, έναντι ενός 24% (από 28%) που αναφέρει το αντίθετο. Οι αισιόδοξες προβλέψεις για την εξέλιξη των πωλήσεων το επόμενο τρίμηνο κινούνται επίσης ανοδικά (στις +29 από +20 μον. το ισοζύγιο), ενώ ο δείκτης στις εκτιμήσεις για τα αποθέματα αυξάνεται κατά 2 μονάδες (στις +12 μον.). Στις παραγγελίες προς προμηθευτές, καταγράφεται επίσης ανάκαμψη, καθώς το σχετικό ισοζύγιο διπλασιάζεται στις +12 μονάδες, ενώ αυξάνεται στις +4 (από -1) μονάδες το ισοζύγιο στις προβλέψεις για την απασχόληση. Τέλος, ως προς τις τιμές, το 89% των επιχειρήσεων αναμένει και πάλι σταθερότητα, με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται στις +4 (από +2) μονάδες.

Οι εξελίξεις στους επιμέρους κλάδους του Λιανικού εμπορίου είναι κυρίως ανοδικές:

Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στα **Τρόφιμα – Ποτά – Καπνός** αυξάνεται τον Ιούλιο στις 91,6 (από 76,9) μονάδες, σε υψηλότερη επίδοση πάντως σε σχέση με την αντίστοιχη περσινή (60,5 μον.). Οι αρνητικές εκτιμήσεις για τις τρέχουσες πωλήσεις αμβλύνονται σημαντικά, με το σχετικό δείκτη των -22 μονάδων να κερδίζει 20 μονάδες, ενώ και οι προβλέψεις για τις πωλήσεις της επόμενης περιόδου μεταβάλλονται εντόνως θετικά (στις +30 από +3 μον. το σχετικό ισοζύγιο). Στις εκτιμήσεις για τα αποθέματα, ο αντίστοιχος δείκτης υποδηλώνει αποκλιμάκωσή τους (+2 από +8 μον.), ενώ ενισχύονται οι παραγγελίες προς προμηθευτές (+37 από +32 μον.). Στο ίδιο μήκος κύματος, οι προβλέψεις για την εξέλιξη της απασχόλησης του κλάδου βελτιώνονται (στις +4 από -2 μον. ο δείκτης), ενώ στις τιμές καταγράφεται σταθερότητα, με το ισοζύγιο να παραμένει ισοσκελισμένο.

Πτωτικά κινείται τον Ιούλιο ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών και στα **Υφάσματα – Ένδυση – Υπόδηση**, φθάνοντας στις 59,1 (από 78,6) μονάδες, πολύ χαμηλότερα σε σχέση με την αντίστοιχη περσινή του επίδοση (141,1 μον.). Από τα βασικά στοιχεία δραστηριότητας, επιδεινώνονται σημαντικά οι εκτιμήσεις για τις τρέχουσες πωλήσεις (-68 από -22 μον. το ισοζύγιο), ενώ και οι προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη πορεία τους κινούνται προς τα κάτω (-29 από +8 μον. ο δείκτης), με τις εκτιμήσεις για τα αποθέματα να υποδηλώνουν αποκλιμάκωση (+18 από +41 μον. ο δείκτης). Οι προβλέψεις σχετικά με τις παραγγελίες προς προμηθευτές το επόμενο τρίμηνο μεταβάλλονται επίσης επί τα χείρω (-34 από +2 μον. το ισοζύγιο), με τις προσδοκίες για την απασχόληση να ακολουθούν (-2 από +5 μον. ο δείκτης). Τέλος ως προς τις τιμές, ο σχετικός δείκτης των -0 μονάδων ισοσκελίζεται, με το 69% (από 91%) των επιχειρήσεων να αναμένει σταθερότητα.

Βελτίωση καταγράφουν τον Ιούλιο οι επιχειρηματικές προσδοκίες στα **Είδη Οικιακού Εξοπλισμού**, με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται στις 102,5 (από 93,5) μονάδες, υψηλότερα πάντως σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο πέρυσι (77 μον.). Το ισοζύγιο για τις τρέχουσες πωλήσεις κερδίζει έδαφος (στις +23 από -3 μον.), όπως και οι προβλέψεις για τις πωλήσεις της επόμενης

περιόδου (στις +12 από +9 μον. ο δείκτης). Ο δείκτης των αποθεμάτων παραμένει στη -1 μονάδα, ενώ στις προβλέψεις παραγγελιών προς προμηθευτές, το ισοζύγιο των +6 μονάδων αυξάνεται στις +13. Στις προβλέψεις για την απασχόληση του κλάδου σημειώνεται άνοδος στο σχετικό δείκτη κατά (στις +8 από -24 μον.), ενώ τέλος, στις τιμές, ο δείκτης των -14 μονάδων διαμορφώνεται στις +2 μονάδες.

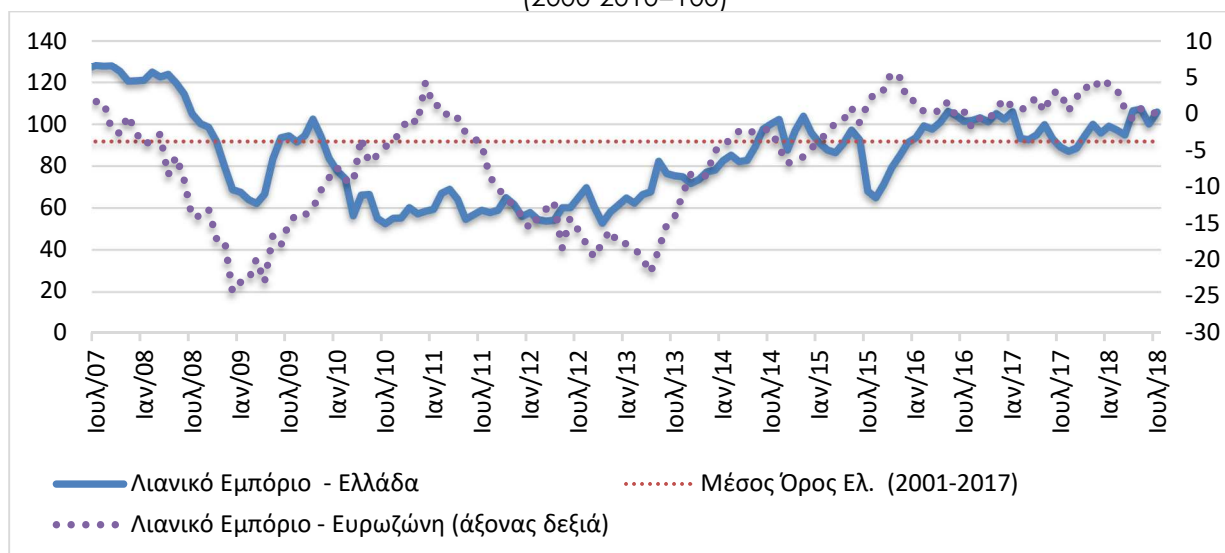
Πίνακας 4: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στο Λιανικό Εμπόριο

Τομέας		Ακραίες τιμές			Μέσος όρος						
Λιανικό Εμπόριο (2000-2010=100)	Min	Max	2001-2017	2013	2014	2015	2016	2017			
	52.6 (Ιουλ. 2010)	128.7 (Μάιος. 2007)	91.7	72,6	92,3	83,9	101,4	94,6			
2017											
Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
106,1	93,2	92,7	94,9	99,8	93,1	89,1	87,2	88,7	94,7	100,1	95,9
2018											
Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
99,1	97,2	94,9	106,5	107,3	100,1	105,8					

Σημείωση: Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών υπολογίζεται με βάση τις εκτιμήσεις και τις προβλέψεις για τις πωλήσεις και τις εκτιμήσεις για το ύψος των αποθεμάτων.

Πηγή: IOBE

Διάγραμμα 4: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στο Λιανικό Εμπόριο (2000-2010=100)

Πηγή: IOBE, DG Ecfín. Ο δείκτης για την Ευρωζώνη είναι υπό μορφή ισοζυγίου και αντλείται από την DG Ecfín

Ελαφρώς ανοδικά κινούνται τον Ιούλιο οι επιχειρηματικές προσδοκίες στα **Οχήματα – Ανταλλακτικά**, με τον σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται στις 124,9 (από 123) μονάδες, σε υψηλότερη επίδοση έναντι της αντίστοιχης περσινής (111,9 μον.). Το θετικό ισοζύγιο στις τρέχουσες πωλήσεις του κλάδου ανέρχεται στις +49 (από +32) μονάδες, ενώ ανοδική είναι και η τάση στον δείκτη των προβλέψεων για τις πωλήσεις της επόμενης περιόδου (+33 από +25 μον.). Στα αποθέματα, ο σχετικός δείκτης αυξάνεται στις +25 (από +5) μονάδες, με τις προβλέψεις για την απασχόληση να μην μεταβάλλονται ουσιαστικά για τρίτο διαδοχικό μήνα (+17 μον. το σχετικό ισοζύγιο). Στις παραγγελίες προς προμηθευτές, η μεταβολή είναι θετική (+2 από -5 μον. το ισοζύγιο), ενώ τέλος, στις προβλέψεις των τιμών, δεν καταγράφονται μεταβολές (+19 μον. ο δείκτης).

Οι επιχειρηματικές προσδοκίες στα **Πολυκαταστήματα** βελτιώνονται τον Ιούλιο, με τον δείκτη να κινείται στις 99,5 (από 82,6) μονάδες, σε καλύτερη επίδοση πάντως από την αντίστοιχη περσινή (78,6 μον.). Από τα επιμέρους στοιχεία, ο θετικός δείκτης τρεχουσών πωλήσεων αναρριχάται στις +46 (από +13) μονάδες, ενώ και οι προβλέψεις για τις πωλήσεις της επόμενης περιόδου κερδίζουν έδαφος (στις +25 από -4 μον. το σχετικό ισοζύγιο). Τα αποθέματα υποδηλώνουν άνοδο σε υψηλότερα από την εποχή επίπεδα (+21 από +18 μον. το ισοζύγιο), ενώ ο δείκτης των -3 μονάδων στις προβλέψεις για τις παραγγελίες προς προμηθευτές αυξάνεται στις +13 μονάδες. Στις προβλέψεις για την απασχόληση, το σχετικό ισοσκελισμένο ισοζύγιο χάνει μία μονάδα, ενώ στις τιμές, ομόφωνα και πάλι οι επιχειρήσεις του κλάδου αναμένουν σταθερότητα.

ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ: Επιδείνωση επιχειρηματικών προσδοκιών, εξασθένιση των θετικών προοπτικών για τη ζήτηση

Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις **Υπηρεσίες** κινείται πτωτικά τον Ιούλιο και διαμορφώνεται στις 99,7 (από 107,4) μονάδες, στα ίδια επίπεδα σε σχέση με τα αντίστοιχα περυσινά (99 μονάδες). **Από τις επιμέρους μεταβλητές του δείκτη, οι θετικές εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων επιδεινώνονται ελαφρά, όπως και οι αντίστοιχες για την τρέχουσα ζήτηση, αλλά και οι προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξή της.** Αναλυτικότερα, ο δείκτης των εκτιμήσεων για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων παραμένει θετικός, αν και μειώνεται στις +22 (από +24) μονάδες, ενώ και οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα ζήτηση καταγράφουν πτώση (+16 από +22 μον.). Επιδείνωση σημειώνεται και στις προβλέψεις για τη ζήτηση του επόμενου τριμήνου (+11 από +29 μον. το σχετικό ισοζύγιο), ενώ πτωτικά κινείται και ο δείκτης στις προβλέψεις για την απασχόληση (+3 από +15 μον. ο σχετικός δείκτης). Στις τιμές, το ισοζύγιο των +3 μονάδων χάνει 2 μονάδες, ενώ το 1/3 των επιχειρήσεων δηλώνει εκ νέου απρόσκοπτη επιχειρηματική λειτουργία, το 26% επισημαίνει την ανεπάρκεια ζήτησης ως βασικότερο εμπόδιο στη λειτουργία του, το 19% την ανεπάρκεια κεφαλαίων κίνησης και το 16% την τρέχουσα οικονομική συγκυρία (κεφαλαιακοί έλεγχοι, καθυστέρηση εισπράξεων Δημοσίου, υψηλή φορολογία κ.α.).

Σε επίπεδο βασικών κλάδων των Υπηρεσιών η εικόνα είναι η ακόλουθη:

Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στα **Ξενοδοχεία – Εστιατόρια – Τουριστικά Πρακτορεία** διορθώνει ελαφρώς τον Ιούλιο, στις 133,5 (από 135,2) μονάδες, ακόμα πάντως σε υψηλότερο επίπεδο έναντι του αντίστοιχου περυσινού (130,8 μον.). Οι εκτιμήσεις για την πορεία της τρέχουσας κατάστασης των επιχειρήσεων συνεχίζουν να κερδίζουν έδαφος (+58 από +53 μον. το ισοζύγιο), ενώ αντίθετα στις εκτιμήσεις για την τρέχουσα ζήτηση, ο σχετικός δείκτης μειώνεται στις +29 (από +33) μονάδες. Οι προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη ζήτηση επιδεινώνονται (+27 από +32 μον. το ισοζύγιο), όπως και οι αντίστοιχες για την απασχόληση του κλάδου (+10 από +18 μον. το ισοζύγιο). Ο δείκτης των τιμών διαμορφώνεται στις +23 (από +21) μονάδες, ενώ τέλος, παραμένει στο 51% το ποσοστό των επιχειρήσεων που αναφέρει απρόσκοπτη επιχειρηματική λειτουργία, με ένα 9% να κρίνει ως βασικό λειτουργικό εμπόδιο την ανεπάρκεια ζήτησης, το 16% την ανεπάρκεια κεφαλαίων κίνησης και το 18% την τρέχουσα οικονομική συγκυρία.

Στα ίδια επίπεδα κινείται ο δείκτης προσδοκιών στους **Ενδιάμεσους Χρηματοπιστωτικούς Οργανισμούς** (δεν περιλαμβάνονται οι Τράπεζες) τον Ιούλιο, στις 118,8 (από 118,1) μονάδες, σε

χαμηλότερα επίπεδα σε σύγκριση με πέρυσι (121,7 μον.). Οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων μεταβάλλονται αρνητικά (στις +17 από +22 μον. το σχετικό ισοζύγιο), ενώ το ισοζύγιο των +9 μονάδων στις εκτιμήσεις της τρέχουσας ζήτησης ισοσκελίζεται. Σχετικά με τις προβλέψεις της βραχυπρόθεσμης πορείας της ζήτησης, ο σχετικός δείκτης μειώνεται κατά 5 μονάδες, στις +21, ενώ από τα υπόλοιπα στοιχεία, στις προβλέψεις για την απασχόληση καταγράφεται επίσης πτώση των 5 μονάδων, με το ισοζύγιο να κινείται στις +25 μονάδες. Στις προσδοκίες για τις τιμές, ο σχετικός δείκτης χάνει 8 μονάδες (στις -4), ενώ τέλος, το ποσοστό εκείνων που δηλώνουν ανεμπόδιστη επιχειρηματική λειτουργία κινείται στο 25% (από 22%), με το 56% των επιχειρήσεων να αναφέρει την ανεπαρκή ζήτηση ως σημαντικότερο πρόσκομμα και ένα 14% τους λοιπούς συγκυριακούς παράγοντες.

Χαμηλότερα διαμορφώνεται ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στις **Διάφορες Επιχειρηματικές Δραστηριότητες** ο οποίος φθάνει στις 73,5 (από 78,6) μονάδες, σε ελαφρώς χαμηλότερα επίπεδα σε σύγκριση με τα αντίστοιχα περσινά (75,3 μον.). Στους βασικούς δείκτες, το αρνητικό ισοζύγιο στις εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων κερδίζει 8 μονάδες αλλά παραμένει αρνητικό (στις -20 μον.), ενώ στις εκτιμήσεις για την τρέχουσα ζήτηση καταγράφεται μικρή πτώση στον δείκτη (στις -5 από -3 μον.). Οι προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξη της ζήτησης επιδεινώνονται σημαντικά (στις -16 από +8 μον. το ισοζύγιο), ενώ και στις προβλέψεις για την απασχόληση, το σχετικό ισοζύγιο μειώνεται κατά 14 μονάδες (στις -11). Οι προσδοκίες για τις τιμές παραμένουν ελαφρώς αποπληθωριστικές (στις -7 από -5 μον. ο δείκτης), ενώ τέλος, διαμορφώνεται στο 21% (από 26%) το ποσοστό των επιχειρήσεων που δηλώνει απρόσκοπτη επιχειρηματική λειτουργία, με το 39% να αναφέρει την ανεπάρκεια ζήτησης, το 23% την ανεπάρκεια κεφαλαίων κίνησης και το 12% άλλους παράγοντες ως τα βασικότερα εμπόδια λειτουργίας του.

Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στην **Πληροφορική και Ανάπτυξη Λογισμικού** κινείται προς τα κάτω τον Ιούλιο, στις 71,4 (από 82,8) μονάδες, σε χαμηλότερο επίπεδο σε σχέση με το αντίστοιχο περσινό (85 μον.). Οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων επιδεινώνονται (στις -21 από -17 μον. ο δείκτης), όπως και οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα ζήτηση (-3 από +6 μον. ο δείκτης), με τον δείκτη των +11 μονάδων στις προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη πορεία της να αμβλύνεται σημαντικά (-18 μον.). Στις προβλέψεις για την απασχόληση του κλάδου το σχετικό ισοζύγιο επίσης μειώνεται (+3 από +11 μον.), ενώ ως προς τις προβλέψεις για τις τιμές, η αποπληθωριστική τάση εξομαλύνεται (-12 από -26 μον. ο δείκτης). Τέλος, το 29% (από 23%) των επιχειρήσεων δηλώνει απρόσκοπτη επιχειρηματική λειτουργία, με το 24% να επισημαίνει την ανεπάρκεια ζήτησης, το 20% την ανεπάρκεια κεφαλαίων κίνησης και το 5% άλλους παράγοντες ως τα κυριότερα προσκόμματα στη λειτουργία του.

Πτωτικά κινούνται οι επιχειρηματικές προσδοκίες στις **Χερσαίες Μεταφορές**, με τον σχετικό δείκτη να περιορίζεται τον Ιούλιο στις 110,2 (από 121,7) μονάδες, σε χαμηλότερο επίπεδο σε σχέση με το αντίστοιχο περσινό (115,7 μον.). Οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων χάνουν έδαφος (+30 από +47 μον. ο δείκτης), ενώ και το ισοζύγιο των +34 μονάδων των εκτιμήσεων για την τρέχουσα ζήτηση παραμένει αμετάβλητο. Οι προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη πορεία της ζήτησης επιδεινώνονται σημαντικά (στις +26 από +51 μονάδες ο δείκτης.), ενώ στις προβλέψεις για την απασχόληση του κλάδου το σχετικό ισοζύγιο καταρρακιά στις +13 (από +40) μονάδες. Ο δείκτης τιμών των +9 μονάδων κινείται στις -8 μονάδες, ενώ τέλος, το 45% των επιχειρήσεων δηλώνει εκ νέου ανεμπόδιστη επιχειρηματική λειτουργία, με το 9% να

επισημαίνει την ανεπάρκεια ζήτησης και το 30% την ανεπάρκεια κεφαλαίων κίνησης και το 11% τους λοιπούς παράγοντες ως τα βασικότερα εμπόδια στη λειτουργία τους.

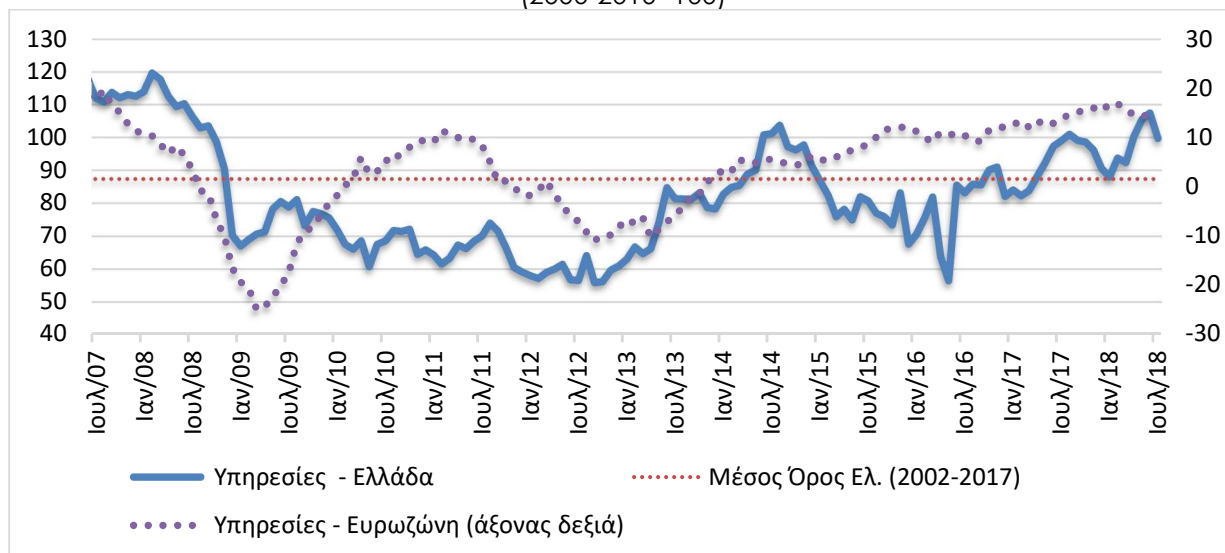
Πίνακας 5: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Υπηρεσίες

Τομέας		Ακραίες τιμές			Μέσος όρος						
Υπηρεσίες (2000-2010=100)		Min	Max	2001-2017	2013	2014	2015	2016	2017		
		55.9 (Σ. 2012)	140.2 (Ιουλ. 2000)	87.6	75,3	93,3	78,2	79,3	92,7		
2017											
Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
84,0	82,3	83,8	88,2	92,3	97,3	99,0	101,0	99,1	98,6	96,2	90,6
2018											
Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
88,0	93,7	92,4	100,3	105,5	107,4	99,7					

Σημειώσεις: Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών υπολογίζεται με βάση την κατάσταση της επιχείρησης, καθώς και τις εκτιμήσεις και τις προβλέψεις για την πορεία της ζήτησης.

Πηγή: ΙΟΒΕ

Διάγραμμα 5: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Υπηρεσίες (2000-2010=100)

Πηγή: ΙΟΒΕ, DG Ecfín. Ο δείκτης για την Ευρωζώνη είναι υπό μορφή ισοζυγίου και αντλείται από την DG Ecfín

ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΗ ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗ**Βελτίωση καταναλωτικής εμπιστοσύνης, κυρίως λόγω καλύτερων προσδοκιών για την οικονομική κατάσταση της χώρας**

Ο δείκτης καταναλωτικής εμπιστοσύνης κερδίζει έδαφος τον Ιούλιο μετά από ένα δίμηνο υποχώρησης και διαμορφώνεται στις -49,9 (από -52,4) μονάδες, αισθητά υψηλότερα έναντι του αντίστοιχου περυσινού του επιπέδου (-61,5 μονάδες). **Η βελτίωση εκπορεύεται κυρίως από τις καλύτερες προβλέψεις για την οικονομική κατάσταση της χώρας και δευτερευόντως για την εξέλιξη της ανεργίας. Αναμφίβολα, αυτές οι τάσεις έχουν επηρεαστεί από την ολοκλήρωση του τρίτου προγράμματος και την εφαρμογή των μεσοπρόθεσμων μέτρων για το χρέος. Ειδικά στην πλευρά της απασχόλησης, ευνοϊκά επενεργούν οι συνήθεις κάθε χρόνο εποχικές επιδράσεις από τα επαγγέλματα τα οποία σχετίζονται με το οικοσύστημα δραστηριοτήτων του Τουρισμού. Από την άλλη πλευρά, επισημαίνεται ότι η έρευνα στα νοικοκυριά έλαβε χώρα πριν τις τραγικές πυρκαγιές της 23^{ης} Ιουλίου στην Αττική, επομένως δεν ενσωματώνει τον αντίκτυπό τους.** Οι Έλληνες καταναλωτές παραμένουν οι πλέον απαισιόδοξοι στην ΕΕ, ενώ ακολουθούν τα νοικοκυριά από τη Βουλγαρία (-23,1 από -22,5), την Ρουμανία (-22,4 από -26,1), την Κροατία (-8,5 από -10,5), την Ουγγαρία (-8,5 από -5,6) και την Λετονία (-9 από -9,7). Ο μέσος δείκτης διαμορφώθηκε στις -0,7 (από -1,3) μονάδες στην ΕΕ και στις -0,6 (από -0,5) μονάδες στην Ευρωζώνη. Ανοδική τάση σημειώνεται τον Ιούλιο σε 10 (από 6 τον Ιούνιο) χώρες, ενώ θετικό πρόσημο διατηρούν 13 (από 14) χώρες: οι σκανδιναβικές (Δανία, Σουηδία, Φινλανδία), το Λουξεμβούργο, η Τσεχία, η Γερμανία, η Μάλτα, η Ολλανδία, η Αυστρία, η Ισπανία, Πολωνία, η Ιρλανδία και το Βέλγιο. Αναλυτικά:

- **Οριακή επιδείνωση στις προβλέψεις για την οικονομική κατάσταση των νοικοκυριών**

Οι προβλέψεις των καταναλωτών για την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού τους τους προσεχείς 12 μήνες κινούνται τον Ιούλιο περίπου στο ίδιο επίπεδο με τον προηγούμενο μήνα, με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται οριακά χαμηλότερα, στις -46 (από -45,4) μονάδες. Το 58% (από 60%) των νοικοκυριών αναμένει ελαφρά ή αισθητή επιδείνωση της οικονομικής του κατάστασης, ενώ το 5% (από 8%) προβλέπει μικρή βελτίωση. Οι αντίστοιχοι δείκτες σε ΕΕ και Ευρωζώνη διαμορφώνονται στις +2,3 και +0,1 μονάδες αντίστοιχα.

- **Βελτίωση στις προβλέψεις για την οικονομική κατάσταση της χώρας**

Ο δείκτης των προβλέψεων των νοικοκυριών για την οικονομική κατάσταση της χώρας τους το προσεχές 12-μηνο βελτιώνεται τον Ιούλιο και διαμορφώνεται στις -46,4 (από -52,6) μονάδες. Το 61% (από 66%) των καταναλωτών προβλέπει ελαφρά ή αισθητή επιδείνωση της οικονομικής κατάστασης της χώρας, έναντι του 12% (από 8%) το οποίο αναμένει ελαφρά βελτίωση. Οι αντίστοιχοι δείκτες σε ΕΕ και Ευρωζώνη διαμορφώθηκαν στις -4,7 και -1,5 μονάδες.

- **Ανάκαμψη από την πολύ χαμηλή πρόθεση για αποταμίευση**

Ο δείκτης της πρόθεσης για αποταμίευση τους προσεχείς 12 μήνες αυξάνεται ελαφρώς τον Ιούνιο, στις -74,9 (από -75,8) μονάδες. Το 88% (από 89%) των νοικοκυριών δεν θεωρεί καθόλου πιθανή την αποταμίευση στο επόμενο 12μηνο, ενώ το 11% (από 10%) τη θεωρεί πιθανή ή πολύ πιθανή. Οι σχετικοί δείκτες σε ΕΕ και Ευρωζώνη διαμορφώθηκαν στις +2,4 και -1,5 μονάδες αντίστοιχα.

- **Λιγότερο απαισιόδοξες προβλέψεις για την τάση της ανεργίας**

Ο δείκτης πρόβλεψης για την εξέλιξη της ανεργίας τους προσεχείς 12 μήνες μειώνεται τον Ιούλιο στις +32,3 (από +35,6) μονάδες. Το ποσοστό των νοικοκυριών που προβλέπει μικρή ή αισθητή άνοδο της ανεργίας διαμορφώνεται στο 52% (από 55%), με το 14% των ερωτηθέντων να αναμένει

εκ νέου μικρή ή αισθητή μείωσή της. Οι αντίστοιχοι δείκτες σε ΕΕ και Ευρωζώνη διαμορφώθηκαν στις +2,7 και -0,7 μονάδες αντίστοιχα.

- **Στα ίδια επίπεδα οι πληθωριστικές προσδοκίες**

Αμετάβλητος παραμένει τον Ιούλιο ο δείκτης στις προβλέψεις μεταβολών στις τιμές τους προσεχείς 12 μήνες, στις +10,4 (από +10,6) μονάδες. Το 45% (από 46%) των νοικοκυριών προβλέπει εκ νέου άνοδο τιμών με τον ίδιο ή ταχύτερο ρυθμό και το 30% (από 34%) αναμένει σταθερότητα. Οι αντίστοιχοι δείκτες σε ΕΕ και Ευρωζώνη διαμορφώθηκαν στις +21,2 και +18,0 μονάδες.

- **Βελτίωση της πρόθεσης για μείζονες αγορές**

Η πρόθεση των καταναλωτών για σημαντικές αγορές τους προσεχείς 12 μήνες (επίπλων, ηλεκτρικών συσκευών κ.λπ.) βελτιώνεται τον Ιούλιο, με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται στις -47,6 (από -53,9) μονάδες. Το 53% (από 60%) των καταναλωτών προβλέπει ότι θα προβεί σε λιγότερες ή πολύ λιγότερες δαπάνες, ενώ το 5% (από 4%) αναμένει το αντίθετο. Οι ευρωπαϊκοί δείκτες διαμορφώνονται στις -12,8 μονάδες στην ΕΕ και στις -15 μονάδες στην Ευρωζώνη.

- **Στα ίδια επίπεδα οι εκτιμήσεις για την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού**

Στις εκτιμήσεις για την τρέχουσα οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού, οι επιμέρους δείκτες εν πολλοίς δεν μεταβάλλονται τον Ιούλιο: το ποσοστό των καταναλωτών που δηλώνει ότι «μόλις τα βγάζει πέρα» παραμένει στο 65%, ενώ διατηρείται σταθερό στο 11%, το ποσοστό όσων αναφέρουν ότι αντλούν από τις αποταμιεύσεις τους. Οι καταναλωτές που δηλώνουν ότι αποταμιεύουν λίγο ή πολύ παραμένουν και αυτοί στο 11% του συνόλου, όπως και όσοι δηλώνουν ότι «έχουν χρεωθεί».

Τον Ιούλιο, στην έρευνα καταναλωτών εξετάζονται **τρία επιπρόσθετα ζητήματα** σε τριμηνιαία βάση, τα οποία εξειδικεύουν περισσότερο την πρόθεση για μείζονες αγορές διαρκών καταναλωτικών αγαθών (αυτοκίνητο, κατοικία) και έχουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον ως πρόδρομοι δείκτες για την ιδιωτική κατανάλωση. Αναλυτικά:

- Άνοδο καταγράφει σε σχέση με τον Απρίλιο η πρόθεση αγοράς αυτοκινήτου εντός των επόμενων 12 μηνών, με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται στις -91,3 (από -92,0) μονάδες. Αυτή η επίδοση παραμένει αισθητά δυσμενέστερη από τους αντίστοιχους ευρωπαϊκούς δείκτες, οι οποίοι διαμορφώθηκαν στις -63,9 (από -64,1) και στις -70,9 (από -69,5) μονάδες, στην ΕΕ και την Ευρωζώνη αντίστοιχα. Το 89% (από 92%) των καταναλωτών στην Ελλάδα δηλώνει και πάλι ότι δεν είναι πιθανό να αγοράσει αυτοκίνητο εντός του προσεχούς 12μήνου.
- Μικρή άνοδο σημειώνει τον Ιούλιο σε σχέση με τον Απρίλιο η πρόθεση για αγορά ή κατασκευή κατοικίας εντός των επόμενων 12 μηνών, με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται στις -96,1 (από -96,8) μονάδες, επίδοση χειρότερη από τους αντίστοιχους ευρωπαϊκούς δείκτες, οι οποίοι διαμορφώθηκαν στις -81,3 (από -82,9) και τις -86,9 (από -87,2) μονάδες, στην ΕΕ και την Ευρωζώνη αντίστοιχα. Το 1% των νοικοκυριών εγχωρίως δηλώνει εκ νέου ότι ίσως να προβεί σε αγορά / κατασκευή κατοικίας τον επόμενο χρόνο.
- Αμετάβλητος παραμένει ο δείκτης της πρόθεσης πραγματοποίησης σημαντικών δαπανών για βελτίωση / ανανέωση της κατοικίας εντός των επόμενων 12 μηνών, ο οποίος διαμορφώνεται στις -83,8 (από -83,4) μονάδες. Οι ευρωπαϊκοί δείκτες έφτασαν τις -49,3 (από -51,7) στην ΕΕ και τις -54,5 (από -55,1) μονάδες στην Ευρωζώνη. Το ποσοστό των νοικοκυριών στην Ελλάδα που δηλώνουν ότι είναι αρκετά ή πολύ πιθανό να πραγματοποιήσουν σημαντικές δαπάνες αυτού του είδους το επόμενο χρονικό διάστημα φτάνει στο 7% (από 5%).

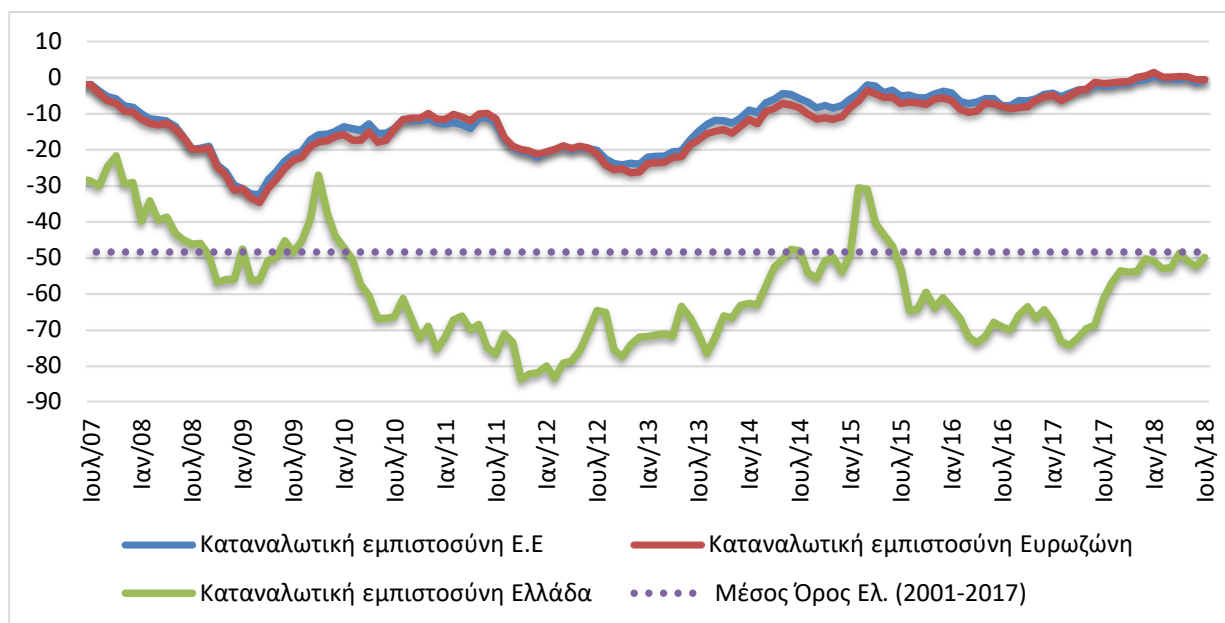
Πίνακας 6: Δείκτης Εμπιστοσύνης Καταναλωτών (εποχικά εξομαλυμένα στοιχεία)

Περιοχή	Ακραίες τιμές		Μέσοι όροι										
	Min	Max	2001-2017	2011	2013	2014	2015	2016	2017				
ΕΕ-28	-32,5 (Μάρ. 2009)	1,4 (Αυγ. 2000)	-11,7	-15,6	-16,7	-7,2	-4,4	-6,3	-2,7				
Ευρωζώνη	-34,7 (Μάρ. 2009)	2,0 (Αυγ. 2000)	-13,0	-14,4	-18,7	-10,2	-6,2	-7,7	-2,5				
Ελλάδα	-83,8 (Ο. 2011)	-5,8 (Απρ. 2000)	-49,0	-74,1	-69,4	-54,0	-50,7	-68,0	-63,0				
Περιοχή	2017												
	I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	Ο	N	Δ	
ΕΕ-28	-4,3	-5,3	-4,3	-3,4	-3,3	-2,2	-2,3	-2,3	-1,6	-1,7	-0,7	-0,6	
Ευρωζώνη	-4,9	-6,4	-5,1	-3,6	-3,3	-1,3	-1,7	-1,5	-1,2	-1,1	0	0,5	
Ελλάδα	-67,8	-73,3	-74,4	-72,2	-69,7	-68,8	-61,5	-57,0	-53,7	-54	-53,8	-50,3	
Περιοχή	2018												
	I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	Ο	N	Δ	
ΕΕ-28	0,4	-0,3	-0,3	-0,5	-0,1	-1,3	-0,7						
Ευρωζώνη	1,4	0,1	0,1	0,3	0,2	-0,6	-0,6						
Ελλάδα	-51	-53	-52,8	-48,8	-51	-52,4	-49,9						

Σημείωση: ο Δείκτης Εμπιστοσύνης Καταναλωτών υπολογίζεται με βάση τις προβλέψεις για τη γενικότερη οικονομική κατάσταση της χώρας, την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού τους, την πρόθεση αποταμίευσης και την πρόβλεψη για την ανεργία. Οι προβλέψεις κινούνται στο διάστημα +100 (όλοι προβλέπουν αύξηση) έως -100 (όλοι προβλέπουν μείωση) και εμφανίζονται ως διαφορές θετικών-αρνητικών απαντήσεων. Αρνητική διαφορά σημαίνει ότι το ποσοστό αυτών που προβλέπουν μείωση κάθε μεγέθους υπερτερεί του ποσοστού όσων προσδοκούν αύξηση και αντίστροφα.

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, DG Ecfm

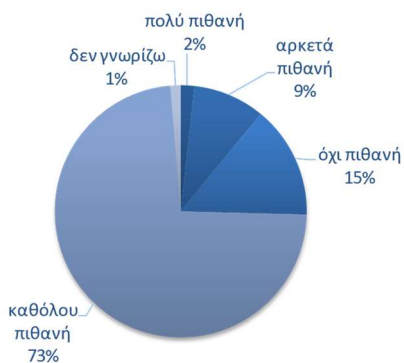
Διάγραμμα 6: Δείκτης Εμπιστοσύνης Καταναλωτών (εποχικά εξομαλυμένα στοιχεία)

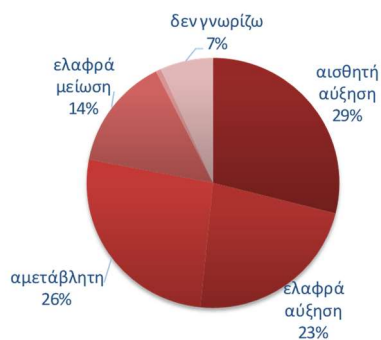
Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, DG Ecfm

Διάγραμμα 7: Βασικοί Δείκτες έρευνας καταναλωτών το επόμενο 12μηνο

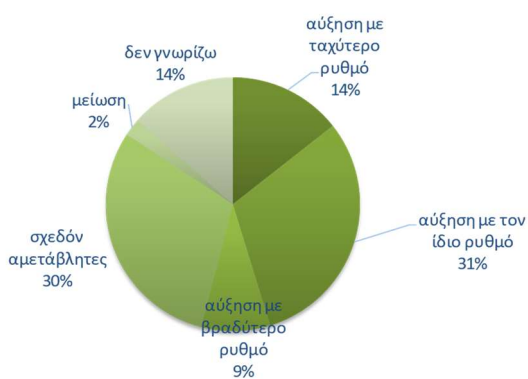
ΠΡΟΨΕΗ ΑΠΟΤΑΜΙΕΥΣΗΣ

ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ

ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΤΙΜΩΝ

ΠΡΟΨΕΗ ΓΙΑ ΜΕΙΖΟΝΕΣ ΑΓΟΡΕΣ

Πηγή: IOBE